

הַלְבוֹת שַׁבַּת פָּרָק י

א. הַקוֹשֶׁר קָשָׁר שְׁלֻקְיָמָה, וְהוּא מַעֲשֶׂה אֲמֵן חֵיב: כְּגוֹן קָשָׁר הַגְּמָלִין, וְקָשָׁר הַסְּפָנִין, וְקָשָׁרֵי רְצוּעוֹת מְנַעַל וְסַנְדָּל שְׁקוּשְׁרִין הָרָצָעִין בְּשַׁעַת עֲשִׂיתָן, וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בְּזֶה. אָבֵל הַקוֹשֶׁר קָשָׁר שְׁלֻקְיָמָה, וְאִינוּ מַעֲשֶׂה אֲמֵן פָּטוּר; וְקָשָׁר שְׁאִינוּ שְׁלֻקְיָמָה, וְאִינוּ מַעֲשֶׂה אֲמֵן מִתֵּר לְקָשְׁרוֹ לְכַתְּחֻלָּה.

ב. כִּיּוֹצָא: נִפְסָקָה לוֹ רְצוּעָה וְקָשְׁרָה, נִפְסָק הַחֶבֶל וְקָשְׁרוֹ, אוֹ שְׁקָשָׁר חֶבֶל בְּדָלִי, אוֹ שְׁקָשָׁר רֶסֶן בְּהֵמָה הָרִי זֶה פָּטוּר; וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בָּאֵלוֹ הַקָּשָׁרִים, שֶׁהֵן מַעֲשֶׂה הַדִּיּוּט וְכָל אָדָם קוֹשֶׁר אוֹתָן לְקְיָמָה. וְכָל קָשָׁר שְׁאִינוּ שְׁלֻקְיָמָה אִם קָשְׁרוֹ קָשָׁר אֲמֵן, הָרִי זֶה אֲסוּר.

ג. קוֹשֶׁרֶת אִשָּׁה מִפְתַּחֲחֵי הַחֲלוּק, אָף עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ שְׁנֵי פְתָחִים; וְחוּטֵי סִבְכָּה, אָף עַל פִּי שֶׁהוּא רְפוּי; וְרְצוּעוֹת מְנַעַל וְסַנְדָּל שְׁקוּשְׁרִין אוֹתָן עַל הָרֶגֶל, בְּשַׁעַת מַלְבוּשׁ; וְנוֹדוֹת יִין וְשִׁמֶן, אָף עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ שְׁתֵּי אֲזָנִים; וְקִדְרָה שְׁלִבָּשָׁר, אָף עַל פִּי שִׁיכּוּלָה לְהוֹצִיא הַבָּשָׂר וְלֹא תִתִּיר הַקָּשָׁר. וְקוֹשְׁרֵי דָלִי בַּמְשִׁיחָה, אוֹ בְּאַבְנֵט, וְכִיּוֹצָא בּוֹ אָבֵל לֹא בְּחֶבֶל. וְקוֹשְׁרֵי לִפְנֵי בְּהֵמָה אוֹ בְּרִגְלָהּ, בְּשִׁבִּיל שְׁלֹא תִצָּא, אָף עַל פִּי שֵׁישׁ לָהּ שְׁנֵי אִיסְרוֹת. וְחֶבֶל שֶׁהִיָּה קָשׁוּר בַּפֶּרֶה, קוֹשְׁרוֹ בְּאַבּוּס; הִיָּה קָשׁוּר בְּאַבּוּס, קוֹשְׁרוֹ בַּפֶּרֶה. אָבֵל לֹא יָבִיא חֶבֶל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְיִקְשֹׁר בַּפֶּרֶה וּבְאַבּוּס; וְאִם הִיָּה חֶבֶל גָּדִיד שֶׁמִּתֵּר לְטַלְטֵלוֹ, הָרִי זֶה מְבִיא וְקוֹשֶׁר בַּפֶּרֶה וּבְאַבּוּס. מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֵלּוֹ הַקָּשָׁרִים, מַעֲשֶׂה הַדִּיּוּט הֵן, וְאִינוּ לְקְיָמָה, אֵלֹא פַעַם קוֹשֶׁר וּפַעַם מִתִּיר; וְלִפְיָכֶךָ מִתֵּר לְקָשָׁר אוֹתָן, לְכַתְּחֻלָּה. חוֹתְלוֹת שְׁלֵתִמָּרִים וְשִׁלְגֵּרְגְרוֹת מִתִּיר, וּמִפְקִיעַ, וְחוֹתֵךְ, וְנוֹטֵל וְאוֹכֵל.

ד. כָּל שְׂרָאוּי לְמֵאֲכָל בְּהֵמָה, מִתֵּר לְקָשָׁר אוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת; לִפְיָכֶךָ אִם נִפְסָקָה רְצוּעוֹת סַנְדָּלוֹ בְּכַרְמְלִית נוֹטֵל גָּמִי לַח הָרָאוּי לְמֵאֲכָל בְּהֵמָה, וְכוּרֵךְ עָלָיו וְקוֹשֶׁר הַגָּמִי. נִשְׁמָטָה לוֹ רְצוּעוֹת מְנַעַל וְסַנְדָּל, אוֹ שֶׁנִּשְׁמָט רַב הָרֶגֶל מִתֵּר לְהַחֲזִיר הָרְצוּעוֹת לְמִקּוֹמָן, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִקְשֹׁר.

ה. הָעֲנִיבָה מִתֵּרֶת, לִפִּי שְׁאִינָה מִתְּחַלֶּפֶת בְּקִשְׁיָה; לִפְיָכֶךָ הַחֶבֶל שֶׁנִּפְסָק מִקֶּבֶץ שְׁנֵי קִצּוֹתָיו, וְכוּרֵךְ עָלָיו מְשִׁיחָה, וְעוֹנֵב עֲנִיבָה.

ו. מִתֵּר לְקָשָׁר קָשָׁר שְׁאִינוּ שְׁלֻקְיָמָה, לְדַבֵּר מִצּוּחַ כְּגוֹן שִׁיקְשׁוֹר לְמַדָּד שְׁעוֹר, מִשְׁעוּרֵי הַתּוֹרָה. נִימַת כְּנוֹר שֶׁנִּפְסָקָה קוֹשְׁרֵי אוֹתָהּ בַּמִּקְדָּשׁ, אָבֵל לֹא בַּמִּדְיָנָה; וְלֹא יִקְשֹׁר נִימָה לְכַתְּחֻלָּה, אִפְּלוּ בַּמִּקְדָּשׁ.

ז. כָּל קָשָׁר שֶׁחִיבִין עַל קָשְׁרוֹ, כֶּךָ חֵיבִין עַל הַתֵּירוֹ; וְכָל קָשָׁר שֶׁהַקוֹשֶׁר אוֹתוֹ פָּטוּר, כֶּךָ הַמִּתִּיר אוֹתוֹ פָּטוּר; וְכָל קָשָׁר שֶׁמִּתֵּר לְקָשְׁרוֹ, כֶּךָ מִתֵּר לְהַתִּירוֹ.

ח. הַפּוֹתֵל חֲבָלִים מִן הַהוֹצִיָּן, וּמִן הַחֲלָף, אוֹ מִחוּטֵי צֶמֶר, אוֹ מִחוּטֵי פֶשֶׁתָן, אוֹ חוּטֵי שֶׁעַר, וְכִיּוֹצָא בָּהֶן הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת קוֹשֶׁר, וְחֵיב. וְשְׁעוֹרוֹ, כְּדִי שִׁיעֲמַד הַחֶבֶל בַּפְּתִילָתוֹ בְּלֹא קִשְׁיָה שֶׁנִּמְצָאת מִלֹּאכְתּוֹ מִתְקִימָת. וְכֵן הַמִּפְרִיד אֶת הַפְּתִיל הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת מִתִּיר, וְחֵיב: וְהוּא, שְׁלֹא יִתְכּוֹן לְקַלְקֵל בְּלִבָּד. וְשְׁעוֹרוֹ, כְּשְׁעוֹר הַפּוֹתֵל.

ט. הַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, חֵיב וְהוּא שְׁקָשָׁר רָאשֵׁי הַחוּט מִכָּאן

ומכאן, כדי שתעמד התפירה ולא תשמיט. אבל אם תפר יתר על שתי תפירות אף על פי שלא קשר, חייב: שהרי מתקימת התפירה. והמותח חוט שלתפירה בשבת חייב, מפני שהוא מצרכי התפירה.

י. הקורע כדי לתפר שתי תפירות, על מנת לתפר שתי תפירות חייב; אבל הקורע להפסדה פטור, מפני שהוא מקלקל. הקורע בחמתו, או על מת שהוא חייב לקרע עליו חייב: מפני שמיישב את דעתו בדבר זה, וינוח יצרו; והואיל וחמתו שוככת בדבר זה, הרי הוא כמתקן וחייב. והפותח בית הצואר בשבת, חייב.

יא. המדבק נירות או עורות בקלן שלסופרים, וכיוצא בו הרי זה תולדת תופר, וחייב. וכן המפרק נירות דבוקין או עורות דבוקין, ולא נתפון לקלקל בלבד הרי זה תולדת קורע.

יב. הבונה כל שהוא, חייב. המשוה פני הקרקע בבית, כגון שהשפיל תל, או מלא גיא הרי זה בונה, וחייב. אחד נתן את האבן, ואחד נתן את הטיט הנותן את הטיט, חייב; ובנדבך העליון, אפלו העלה את האבן והניחה על גבי הטיט חייב, שהרי אין מניחין עליה טיט. והבונה על גבי פלים, פטור.

יג. העושה אהל קבוע הרי זה תולדת בונה, וחייב. וכן העושה כלי אדמה, כגון תנור וחבית קדם שישרפו הרי זה תולדת בונה, וחייב. וכן המגבן את הגבנה, הרי זה תולדת בונה; ואינו חייב, עד שיגבן כגרגרת. המכניס יד הקרדם בתוך העין שלו, הרי זה תולדת בונה; וכן כל כיוצא בו. וכן כל התוקע עץ בעץ בין שתקע במסמר, בין שתקע בעץ עצמו עד שנתאחד הרי זה תולדת בונה, וחייב.

יד. העושה נקב כל שהוא בלול שלתרנגולים, כדי שיפנס להן האור חייב משום בונה. המחזיר דלת שלבור, ושלדות, ושלציע חייב משום בונה.

טו. הסותר כל שהוא, חייב: והוא, שיסתר על מנת לבנות; אבל אם סתר דרך השחתה, פטור. הסותר אהל קבוע, או שפרק עץ תקוע הרי זה תולדת סותר, וחייב: והוא, שיתפון לתקן.

טז. המכה בפטיש הכיה אחת, חייב. וכל העושה דבר שהוא גמר מלאכה הרי זה תולדת מכה בפטיש, וחייב. פיצד: המנפח בכלי זכוכית, והצר בכלי צורה אפלו מקצת הצורה, והמגרד כל שהוא, והעושה נקב כל שהוא בין בעץ בין בבנין בין במתכת בין בכלים הרי זה תולדת מכה בפטיש, וחייב. וכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא, אין חייבין על עשיתו.

יז. המפיס שחין בשבת, כדי להרחיב פי המכה, כדרך שהרופאין עושין, שהן מתפניין ברפואה להרחיב פי המכה הרי זה חייב משום מכה בפטיש, שזו היא מלאכת הרופא; ואם הפיסה להוציא ממנה הלחה שבה, הרי זה מתר.

יח. המסתת את האבן כל שהוא, חייב משום מכה בפטיש; המציד את האבן ביסוד הבנין, ותקנה בידו והושיבה במקום הראוי לה חייב משום מכה בפטיש. הלוקח יבלת שעל הבגדים בידו, כגון אלו היכולות שבכלי צמר חייב משום מכה בפטיש: והוא, שיקפיד עליהן; אבל אם הסירן דרך עסק, הרי זה פטור. המנער טלית חדשה שחורה, כדי לנאותה ולהסיר הצהוב

הִלְכֵן הַנִּתְּלָה בָּהּ, כְּדֶרֶךְ שֶׁהָאֲמִינִין עוֹשִׂין חֵיב חֲטָאָה; וְאִם אֵינוֹ מְקַפֵּיד, מִתָּר.

יט. הֵצֵד דְּבַר שְׁדֵרֶךְ מֵינֹו לְצוּד אוֹתוֹ חֵיב, כְּגוֹן חֵיה וְעוֹפוֹת וְדֹגִים: וְהוּא שִׁיְצוּד אוֹתָן, לְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְחַסֵּר צִידָה. כִּיצַד: כְּגוֹן שְׁדֵרֶךְ אַחֵר צָבִי עַד שֶׁהִכְנִיסוֹ לְבֵית אוֹ לְגִנָּה אוֹ לְחָצֵר, וְנָעַל עָלָיו, אוֹ שֶׁהִפְרִיחַ אֶת הָעוֹף עַד שֶׁהִכְנִיסוֹ לְמַגְדָּל, וְנָעַל עָלָיו, אוֹ שֶׁשָּׁלַח דָּג מִן הַיָּם, בְּתוֹךְ סִפֵּל שְׁלָמִים הָרִי זֶה חֵיב. אֲבָל אִם הִפְרִיחַ צִפּוֹר לְבֵית, וְנָעַל עָלָיו, אוֹ שֶׁהִבְרִיחַ דָּג וַעֲקָרוֹ מִן הַיָּם, לְבִרְכָּה שְׁלָמִים, אוֹ שְׁדֵרֶךְ אַחֵר צָבִי עַד שֶׁנִּכְנַס לְטָרְקָלִין רָחֵב, וְנָעַל עָלָיו הָרִי זֶה פָּטוּר: שְׂאִין זֶה צִידָה גְּמוּרָה שְׂאִם יָבוֹא לְקַחְתּוֹ, צָרִיךְ לְרֹדֶף אַחֲרָיו, וְלְצוּד אוֹתוֹ מִשָּׁם. לְפִיכֵךְ הֵצֵד אָרִי, אֵינוֹ חֵיב עַד שֶׁיִּכְנִיסֵנּוּ לְכִיפָה שָׁלוּ שֶׁהוּא נֶאֱסָר בָּהּ.

כ. כָּל מָקוֹם שְׂאִם יִרוּץ בּוֹ, יִגִּיעַ לַחֲיָה בְּשַׁחֲיָה אַחַת, אוֹ שֶׁהָיוּ הַכּוֹתָלִים קְרוּבִין זֶה לָזֶה, עַד שֶׁיִּפֹּל צֶל שְׁנֵיהֶם לְאִמְצָע כְּאֶחָד הָרִי זֶה מָקוֹם קָטָן; וְאִם הִבְרִיחַ הַצָּבִי וְכִיּוּצָא בּוֹ לְתוֹכוֹ, חֵיב. וּמָקוֹם שֶׁהוּא גָדוֹל מִזֶּה הַמְּבָרִיחַ חֵיה לְתוֹכוֹ, פָּטוּר.

כא. אֶחָד שְׂמוֹנָה שָׂרָצִים הָאֲמוּרִין בַּתוֹרָה, וְאֶחָד שְׂאָר שְׂקָצִים וְרִמָּשִׁים שִׁישׁ לְמִינוֹ צִידָה הֵצֵד אֶחָד מִכֻּלָּן, בֵּין לְצִרְךָ בֵּין שְׁלֹא לְצִרְךָ אֲלֹא לְשַׁחַק בָּהֶן חֵיב, הוּאִיל וְנִתְּכּוֹן לְצוּד וְצַד: שְׂמִלְאָכָה שֶׁאֵינָה צָרִיכָה לְגוּפָה, חֵיב עָלֶיהָ. הֵצֵד אֶת הַיֶּשֶׁן, וְאֶת הַסּוּמָה חֵיב.

כב. הַמְּשַׁלַּח כָּלָבִים כְּדִי שִׁיְצוּדוּ צְבָאִים וְאֲרָנִים וְכִיּוּצָא בָּהֶן, וּבִרְחַ הַצָּבִי מִפְּנֵי הַכָּלָב, וְהָיָה הוּא רוֹדֵף אַחֵר הַצָּבִי אוֹ שֶׁעָמַד בְּפָנָיו וְהִבְהִילוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעַ הַכָּלָב וְתַפֵּס הָרִי זֶה תוֹלֶדֶת הֵצֵד, וְחֵיב. וְכֵן הָעוֹשֶׂה כְּדֶרֶךְ הַזֶּה, בְּעוֹפוֹת.

כג. צָבִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵית, וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו חֵיב. נִעְלוּהוּ שְׁנַיִם, פָּטוּרִין; אִם אֶין אֶחָד יָכוֹל לְנַעַל, וְנִעְלוּהוּ שְׁנַיִם חֵיבִין. יֹשֵׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח וְלֹא מְלֹאָהוּ, וְיֹשֵׁב הַשְּׁנַיִם וּמְלֹאָהוּ הַשְּׁנַיִם חֵיב; יֹשֵׁב הָרֵאשׁוֹן וּמְלֹאָהוּ, וְכֹא הַשְּׁנַיִם וְיֹשֵׁב בְּצִדוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁעָמַד הָרֵאשׁוֹן וְהִלֵּךְ לוֹ, הָרֵאשׁוֹן חֵיב; וְהַשְּׁנַיִם לֹא עָשָׂה כָּלוּם, וּמִתָּר לוֹ לִיִּשֵׁב בְּמָקוֹמוֹ עַד הָעֶרֶב וְלָקַח הַצָּבִי. לָמָּה זֶה דּוֹמֶה לְנוֹעַל בֵּיתוֹ לְשִׁמְרוֹ וְנִמְצָא צָבִי שְׂמוֹר בְּתוֹכוֹ, שְׁלֹא עָשָׂה כָּלוּם. נִכְנָסָה לוֹ צִפּוֹר תַּחַת כְּנָפָיו יוֹשֵׁב וּמִשְׁמָרָה עַד שֶׁתַּחֲשֵׁךְ, וּמִתָּר.

כד. הֵצֵד צָבִי זָקֵן, אוֹ חֲגֹר, אוֹ חוּלָה, אוֹ קָטָן פָּטוּר. הַמְּפָרֵק בְּהֵמָה חֵיה וְעוֹף מִן הַמְּצוּדָה, פָּטוּר. הֵצֵד חֵיה וְעוֹף שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ, כְּגוֹן אוֹזִין וְתִרְנַגּוּלִין וְיוֹנִי עָלֶיהָ פָּטוּר. הֵצֵד דְּבַר שְׂאִין בְּמִינוֹ צִידָה, כְּגוֹן חֲגָבִים חֲזִיזִין צָרְעִין וְיִתּוּשִׁין וּפְרַעֲוֹשִׁין וְכִיּוּצָא בְּאֵלוֹ הָרִי זֶה פָּטוּר.

כה. רִמָּשִׁים הַמְּזִיקִין, כְּגוֹן נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים וְכִיּוּצָא בָּהֶן אֵף עַל פִּי שְׂאִינָן מִמִּיתִין הוּאִיל וְנוֹשְׁכִין, מִתָּר לְצוּד אוֹתָם בְּשִׁבְתָּ: וְהוּא, שִׁיתְכּוֹן לְהַנְצִל מִנְּשִׁיכָתוֹ. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה: כּוֹפֶה כָּלִי עָלֶיהֶן, אוֹ מְקִיף עָלֵיהֶן, אוֹ קוֹשֵׁרֶן כְּדִי שְׁלֹא יִזְיקוּ.